"ŠANINI DANI VI,VII,VIII" - PREDGOVOR TRILOGIJI "GRAD"

Sada je 18.30 h. Srijeda. Vrijeme je za 12. mjesec izvrsno! U gradu nema nikoga, u gradu večeras neće biti nikoga!
Nas nekolicina smo mu ostali vjerni. Naći ćemo se, dosađivati i otići u Dalmu. Dosađivati samo zato što nema ostalih, što nas opterećuje nedostatak grada! Osjeti se neka nepodnošljiva netrpeljivost, gubitak volje, nedostatak mladosti! Grad je onakav kakvim ga mi činimo, kakvim ga činimo svi mi! Mi smo ostali isti, i danas ćemo se nastojati zezati, ublaživati si gradovu nemoć! Šta je s ostalima? Novim curicama! Odakle toliko bezvoljnosti u tim mladim bićima! Odakle toliko volje za poštivanje ekrana u koje će i večeras buljiti!
Grad je takav, grad nije bio takav, grad me deprimira!

Ovi Šanini dani su produkt toga. Proizašli su iz želje da se gradu odužim onoliko zamornim i dosadnim stihovima koliko je on mene uspio opteretiti. Naravno i ovi Šanini dani imaju lirsku pozadinu. Zamislio sam ih i kao priču o Goci koju volim, koju sam u stvari volio! Volio? Da, volio! Nakon početka rada shvatio sam da je Goca previše nedostupna, beživotna i daleka, da me više ne inspirira. Suviše umjetno sam je pokušao i dalje držati u mitskim visinama, lagavši sebe, ostale,.. Šanine dane nisam uspio zavarati, ali i pored toga stihovi su se nizali suludom brzinom! Morao sam si priznati da je Biljana prerano otpisana! Moja bolesna ljubomora čak i na Kaleu koji ju susjedski prati kući je dokaz toga! Dokaz su i neki naši razgovori, njene misli koje su u stihove doslovno prenesene! Čemu dokazi!Šanini dani uspijevaju da žive neki svoj život, često različit od onoga što zamislim. Ja se ponašam poput zabrinutog roditelja, pokušavam ih uvijek usmjeriti, ali mi je potajno drago kada sami izaberu put!

Biljanom su Šanini dani mnogo dobili, trebao bih se radovati što je ne žele napustiti! Nažalost, to je samo odraz toga što je ja ne mogu napustiti! Do kada ću se vezivati za nešto od čega nikada neću imati koristi! Koristi? Materijalni svijet je ipak nevažniji od psihe; nijedna guzica, pizda ili sise ne mogu mi zamijeniti toplinu razgovora s Biljom! Zvuči možda prepatetično, ali je tako! Godina dana od rada na "Šaninim danima II" to potvrđuje! O prestanku robovanja Biljani, siguran sam, neću odlučiti ja! Ni Biljana. Odlučiti će Šanini dani!Ne bunim se što ponekad ne uspijevam po scenariju pratiti započeto, neka Šanini dani žive slobodno! Bunim se što i oni meni to ne dopuštaju! Što opterećenost gradom pojačava opterećenost Šaninim danima, opterećenost Biljanom...

MaDus
Osijek 14.12.88.

EPOPEJA "ŠANINI DANI" - "ŠANINI DANI VI"

TRILOGIJA "GRAD" dio "A"

1. DIO

Danas će ona kroz grad proći!
Večeras je dan izlaska
na podij razgovaranja.
Starcu je dosta tumaranja,
nervira ga i njena maska;
da li će u gradu izbjeći ga moći!

Koliko to biće mlado
može oneraspoložiti
pogledom!
Slom
će istinu kriti
starcu, koji se nad'o...

Grad je zatvoren bio.
Grad je sebi dovoljan.
Grad ima svoje zakone;
Zvona u isti minut zvone.
Isto traje svaki san.
Grad je sanjarenje uništio!

Ostali su bili sretni,
povučeni u svojim kućama
uživali su u ne moranju!
Bili su u stanju
da ne primijete da tama
je umjetni neon, štetni!

Nije im to smetalo!
Priroda je zaboravljena!
Priroda ne postoji!
Prošlost. Prošlosti se grad boji!
Priroda. Zaboravljena je uloga njena!
Prošlost. Za prošlost se nije znalo!

Zakoni su običaji bili!
Običaje nove
su morali održati!
Svatko je običaje morao znati,
i zakon se običajem zove,
običaj ne smije ljude da sili...

Smišljeni su tako da odgovaraju
većini onih koji
su zaklonjeni gradom!
Ljudi nisu opterećeni radom;
čovjek više ne mora da se znoji;
ljudi su da umjetnost stvaraju!

Grad je zadovoljio većinu
i njima nije smetalo
što se u gradu dosađuje.
Grad starca truje
jer nije mu se dalo
trpjeti tišinu.

Nije bio zadovoljan što zna
da se van izlazi u određene sate.
Nikog nema inače!
Ljudi će početi da znače
tek kad starca shvate!
Kad proniknu do vlastitog sna!

Starac se divio djevojci s repom,
maloj, slatkoj djevojčici koja
se od njega nastoji skriti!
Starac će uporno ju sniti,
starac neće odustati od boja
u kojem se nije ni nadao lijepom!

Nije poštovao običaje;
nije bio zadovoljan;
nije gradu život prepustio;
nije odlazio kući kad grad je opustio;
nije samo za spavanje koristio san;
je shvaćao da prolazi i traje!

Privlačio je pažnju ostalih,
svi su ga s gađenjem gledali,
ostalih pažnju je privlačio.
Njoj približiti se htio,
za nju su svi znali,
bio je predmet priča svih.

Određeni dani su donosili
druženje onih koji to žele.
Ostali i onda sjede u kući!
Starac je bio sve ljući
što kratko druženja vesele,
što grad proračunom sili!

A ona je bila ono što on bira
još od ljeta,
još od rođenja,
još od zemlje uništenja,
još od postanka svijeta,
još od nastanka svemira!

Grad je bio zatvoren
velikom staklenom kupolom
su bili zatvoreni i ljudi!
Starac za Šanom ludi,
starac ratuje s bolom,
starac zna da život je tren!

Možda se i nastanka grada
on sjeća! Pričalo se da dole
je bio. Dok nisu zabranili!
Ljude su umjetnim hranili!
Ljudi su umjetni! Starca ne vole!
Starcu je važna samo djevojka mlada,..

Sve su to zabranjeni razgovori
o kojima nitko ne želi
razmišljati, jer zna da ne smije!
Prošlost nikome važna nije,
važno je što život u gradu veseli,
što grad sve uspijeva da stvori.

Starac je bio iznimka,
grad je bio nedodirljiv,
prilagođen željama većine,
po običaju pun tišine,
starac je bio kriv,
što za Šanu zna!

2. DIO

U gradu se dijete rađalo
putem umjetnim,
porodica bilo nije.
U stvari, nije se kao prije
živjelo s opterećenjem tim,
za majčinsku ljubav se nije znalo.

Nije se znalo ni za ostale ljubavi!
Jednostavno, živjeli su bez opterećenja,
emocija, živciranja, svađa,..
Već i djeca najmlađa
su koristila stimulatore zadovoljenja;
nikog nagon nije tjerao da dijete pravi.

Živjelo se po principu soba otvorenih
kojih je jako mnogo.
Smiješ ući ako nikog nema unutra
ostavi znak da netko drugi ne uđe sutra!
Svugdje si vlasnik biti mog'o,
jer sve je vlasništvo svih!

Automati su radili
sve što treba.
Ljudi su uživali;
satima u ekrane buljiti znali!
Teleskopima proučavali dijelove neba!
Zbog svoje slobode sretni bili!

A nisu smili van izaći!
Izvan grada, van!
Pa velik je grad! I tako
grad dopušta uživanje svako!
Svatko je ovdje gospodar znan!
Sluga će svakom zabavu naći!

A sluge su automati!
Svaki automat olakšava
život ove odabrane klase!
Svi su vladari, to zna se!
Sve je, za sve badava!
Nitko radi ničeg ne pati!

Škole su bile
rasterećeno upijanje
sa ekrana.
Grad nema mana!
Svatko odabire znanje!
U gradu nema prisile!

Djeca su se igrala
gotovo uvijek razdvojena,
igrala na automatima!
Ljubav? Ne, nisu opterećeni snima!
Ljubav? Ne, ljudi u gradu nisu bića snena!
Ljubav? Ne, djevojka s repom nije me znala!

Nacijom nisu bili upoznati,
svi ljudi isto vrijede!
Nisu se ničim razdvajali!
Ničim se nisu ni spajali!
Njihovi pogledi lede!
Lede starca, što zbog Šane pati!

Mladi su izlazili
određenih dana
i pričali.
Zašto izlaze, nisu znali!
Nisu svjesni gradovih mana!
Ljubav ih ne sili!

Radili su to, reda radi,
da popričaju nevažno,
vide se iako to i ne žele.
Susreti ih ne vesele,
ništa nije toliko snažno
da im ukaže da su mladi!

Da im je lijepo, to je važno!
Ubijanja, radosti sitne
u životu, kroz ekrane,
dokazuju da ljudske mane
su neizlječive i bitne,
da čovjek je "čovjek" lažno!

O djeci nisu morali brinuti,
brinuli su automati!
O sebi nisu brinuti morali,
automati su ugoditi znali!
Nisu brinuli koliko će znati,
dovoljno je u gradu biti!

Grad je sadržavao i rezervate
sa životinjama, od dole ljudima,
biljkama,.. svime što živi!
Nebo iznad kupole se nikada ne sivi,
grad je čovjekovo čudo nad čudima!
U gradu građani ne mogu da pate!

Djevojka s repom je odrastala,
već dugo se osjećala sama,
učila sa ekrana.
Njena znanja rana
su otkrivena tama,
nije se pomiriti znala!

Bila je divna izvana;
poput grada koji stoji
i omogućava život!
Starac, izvana nastrani idiot
koji poput životinja postoji
i figura je nevažna i strana!

A bića strana i nevažna
su bila za razonodu!
Za pojačanje nadmoći osjećanja!
Ona, od svog budućeg, manja.
Grad, oaza u sunčevu svodu;
izabrana, topla, svemoguća i lažna!

Svatko ima dovoljno svega.
Ljubav je nešto nepoznato
u njihovom blagostanju!
Svoj život su proživjeti u stanju
životom koji ne mari za to!
Starac. Šana ne uočava njega!

3. DIO

Kada sam se rodila?
Kako sam nastala?
Što je izvan grada?
Za sada sam mlada,
nisam spoznati znala
što znači starosti sila.

Znam da stari nestaju,
nema ih ni u izlasku,
osim onog kretena.
Danas sam snena...
Želim li zaspati tu,
koliko snovi traju?

Kako je sve oko mene dosadno!
Gubi se, stroju! Ja ću te pokidati!
Gubi se, ostavi me samu!
Svjetlo, omogući tamu!
Stroju, odmah moraš stati!
Naređenja,.. osjećam se jadno...

Želim ljude! Želim van!
Zašto se večer mora čekati!
Dosta mi je ekrana!
Želim vidjeti više strana
života, što će mi stati!
Stati?! Sada želim san!

Kako ostali mogu podnositi?
Ova isprazna dosada,..
Kako se nitko ne buni
protiv dosade što život puni!
Znam da ovdje nitko ne strada,
al' nitko ni izvan ne može biti!

Izvan? Što je vani?
Postoji li i drugi grad?
Postoji li mjesto zanimljivije?
Toliko tajni život krije,
te tajne izazivaju jad,
zašto se van brani?

Kada sam pitala građane stare
što je izvan ovoga,
prijetili su povratkom,
pričali o planetu zlom,
o gradu koji je izvan toga,
gradu u kojem za zemlju ne mare!

Do kada ću izdržati?
Sjećam se kada sam bila mlada
mučila sam, mučila bića živa!
Da li sam kriva
kad zbog mene nešto živo strada,
kad zbog mene nešto živo pati!

Živo uvijek šuti!
Da li sam u pravu
kad razmišljam o tome!
U djetinjstvu svome
za ukras nosila sam glavu,
kako me to sada ljuti!

Uživala sam mučiti!
Otkidala nožice, krila...
Uživala više nego sada!
Sada u meni nešto strada!
Sada sam drugačija bila!
Sada si želim mučenje skriti!

Ovi svi silni automati,
ispeku, skuhaju, zadovolje,
uče, sve sami rade...
Automati mi se gade!
Želim živjeti bolje!
Želim za život znati!

Prodirali su osjećaji,..
Djevojka je to osjećala!
Djevojka je biće novo!
Djevojka prezire ovo!
Djevojka je mala;
starac si istinu taji!

Do kada ću biti ovdje gore!
Umri odvratni naslonjaču,
dojadila su mi prilagođavanja,
za vrijeme spavanja
sama se namjestit zna'ću,
tvoji pipci mi nelagodu stvore!

Kako se ostali s time nose?
Grad je uvijek isti,
ništa se ne mijenja!
Zar nisu poniženja
što robot te čisti!
Inat, svezah sama rep od kose!

Godine, djetinjstvo bez ikoga,
počinje "reda radi"
sa vršnjacima,
čudim se njima,
o tome im se pričati gadi,
oni su žrtve odgoja toga!

I dalje se automatima predaju
da što ljepše ih urede
za bez svrhe šetnju,
za bez svrhe kretnju,
u kojoj čak i snagu štede;
na pokretne trake staju!

Uživaju u tome
što je sve istovjetno,
u razonodi koja ne postoji!
Zašto vršnjaci moji
uvijek izgledaju sretno!
Zašto uživaju u ne micanju svome!

Djevojka sa repom
je za sve imala
stavove glupe.
Ljudi su dio grupe,
grupu jedinka nije zanimala,
grupa je uživala u životu lijepom!

4. DIO

Pratio sam je danima.
Ona se osmjehivala,
zatim bježala!
Za mene je znala,
od mene se skrivala.
Starac je ne zanima.

"Zdravo!" - Svakog dana,
"Kako si, šta radiš?"
Isprazne, uopćene priče,
i ona je živo biće,
i njoj se starče gadiš,
i njoj si figura strana!

Jednom joj nisam dopustio
da pobjegne! Preko volje je pričala!
Iz nekog straha!
Moj nagon je dobio maha;
pričah joj ono što nije znala!
Pričah o zemlji na kojoj sam bio!

Bageri su u rake mrtve trpali!
Bageri su djecu gazili!
Bageri su zidali!
Mnogi su mrtvi pali još mali,
životi ih nisu mazili,
sebe nisu izgraditi znali!

I ja sam vrištao! Vrisak!
Bojao sam se da me ne sruše
milicijski auti što gaze!
Ljudi više uopće ne paze!
Životi se radi sitnice guše!
Da preživiš moraš biti jak!

Ali dole postoje kiše, otrovane
poput onih koji su izborili
današnje stanje!
Grad me privlači sve manje,
jer gradom su ljudi se krili,
grad je ogledalo jedne strane!

Koliko djece su ubili
oni što ih stvaraju
iz nagona svojih!
To je daleko od misli tvojih,
od života što kratko traju,
od života koji nagon ne sili!

Ja te volim!
Jako!
Odvratno dugo!
Ti si drugo!
Ti nisi tako!
Ja te molim!

Da ne možeš pobjeći shvati!
Iz grada, od mene,..
Ja sam uvijek tu!
I u mome snu
kad onaj s tobom krene
san uvjerljivošću pati!

Poput onog dana,
kada je tata
sebe ubio!
I on je snio!
Mene želio skinuti s vrata,
želio živjeti bez svojih mana!

I je! Nema ga! Uspio je utećiti!
On za mene ne postoji
iako još u stvari živi!
Otac! Automati su krivi
što ovi izrazi moji
za tebe su nepoznate riječi!

Živjela si sretno,
time zadovoljna nisi!
Tako i treba!
Starac - Ja! On te vreba,
ti si tu, tu ti si!
Za tebe to je štetno!

Njime mi prkosiš
jer volim te ludo
poput zemlje na kojoj
sam bio u mladosti tvojoj,
na kojoj se desilo čudo
kojeg i ti dio nosiš!

Mrzim grad! I ti si tu!
Sakrij se, bježi, u sobu zatvori!
Ponašaj se poput ostalih!
Budi žrtva zadovoljstava malih!
Na ekranu si uživanje stvori!
Ništa ne osjećaj u snu!

Ljubav, znaš li šta to znači?
To znači ući u rijeku
i plivati prema sredini!
Uživati u šume tišini!
Ugledat u šumi bubu neku!
A sada se ne možemo iz grada maći,..

Ne razumiješ! Normalno. Nisi svjesna
što je život izvana,
što sve postoji!
Takva i mora da mene se boji!
Takvoj sam osoba strana;
Budi sputana, na grad bijesna!

I ja sam sputan...
Sve to više ne postoji,
radi grada zidanja.
Ti si mi dio prijašnjeg stanja,
ti si ono što poput sunca znoji,
ti si u starcu dan kroz san!

U tebe sam se zaljubio.
Pokolj! Dole je sada grozno,
zbog toga sam i ja gore.
U gradu se protiv takvih bore!
Vjerojatno svoje življenje pozno
sam radi tebe izgubio!

5. DIO

Grad je bio ogroman,
bar je tako izgledao,
bar se tako mislilo.
U gradu je sve blizu bilo.
U gradu je svatko svakog znao.
U gradu nitko nikom nije stran.

Radi dosade se i uživalo
u ismijavanju i pričama
o ostalima, o različitima.
Starac, žrtva u razgovorima tima.
Djevojka, sve više odbačena, sama.
U gradu se sve znalo!

Starca su ismijavali
što umije voljeti
osobu toliko mlađu.
Znali su da u svom beznađu
starac gradu šteti!
Da li su ljubav poznavali?!

Ljubav je bila strana riječ,
strana i zabranjena
poput izlazaka matorih.
Djeca nisu primjećivala njih,
među djecom je bilo i žena;
neke su curice žene već!

Izvana žene. Iznutra građani
grada u kojem ljubav ne postoji.
Bile su dovoljne same sebi!
Starče dosadni odjebi!
Starče djevojčica te se boji!
Starče djevojčice se mani!

Tračevi su se širili,
u lice su njemu se smijali!
Za grad je postao opasan!
U gradu je zakon jasan.
Zakoni su se urođeno znali,
zakonom su se urođeno mirili.

Tko je odlučivao o tome
da netko mora nestati,
iz grada biti bačen dole?
Ne zna se, al' uvjerit' se vole
da nitko to ni ne želi znati
jer slažu se s time, dabome!

Starac je nestao. Nisu to primijetili.
Kada su primijetili,
nisu željeli primijetiti!
Tako mora biti,
starac grad promjenom sili!
Kasnije, nisu se starca ni sjetili!

Djevojka sa repom se sjećala
starca dosadnog!
Ona jedina!
Odvratna tišina!
Starca jadnog
koji je za većinu bio budala!

Tišina je u gradu vladala,
pričalo se, ali fali
predmet priče.
Razgovori liče
jer sve o svima su znali,
jedino djevojka nije se dala...

Nestao je. Pričao mi je o smrti,
tolikim čudnim predmetima,
događajima i vremenima.
Možda i ja sam sumnjiva njima?
Što znači ova zima?!
Žmarci... Zašto mi se u glavi vrti!

Strah. Starac ga je spominjao.
Trema, ljubav, gađenje, nada.
Osjećaji, da li se bude?
Pričao je da oni čine ljude,
da osjećaji su izumrli i van grada,
da ih je jedini on osjetiti znao!

I ja se mijenjam, izgleda
postajem druga
u odrastanju.
Spoznat sam u stanju
što znači tuga,
da li iznutra postajem sijeda!

U gradu sijed nitko nije,
svi isto izgledaju
onda nestanu, nema ih više!
Starac je rekao da se svakom piše
umrijeti. Da svi jednom se predaju
smrti. Netko poslije, netko prije!

Gadio mi se! Smrdio!
Bio je dosadan!
Da li me ipak privlači
sada kad ne mogu ga naći?
Bio je gadan!
Zašto je baš mene htio?

Izlaz iz grada moram naći
bez njega.
Sama.
Tama.
Nakon svega
je teško se s mjesta maći!

Sve više maštam
o odlasku dole,
o bijegu od pravila!
Automate bih zadavila
da davljenja ih bole!
Iz nemoći im praštam.

Odakle ta osjećanja jedinstvena?
Odakle želja za osvetom?
Odakle razmišljanje?
Odakle saznanje?
Vodi li dobrom ili zlom?
Da li sam konačno potpuno žena?

6. DIO

Djevojka s repom je šetala,
u sobu se zatvarala,
nastojala izbjeći uopćeno.
Drugi su uočili mijenjanje njeno,
ona je to znala,
gradu je smetala!

Shvatila je to kao dvoboj
sa strahom svojim,
nadala se promjenama.
Sama. Uvijek sama.
Bojim. Ja se bojim!
Boj. Grade, mene se boj!

Automate sam ispitivala
o onome dole;
"Nema podataka u datoteci,
želiš li nešto drugo, reci!"
Zašto ti automati vole
zatajiti i ono što sam znala!

Govore mi o snazi,
izabranosti mojoj,
da ispunjavaju sve želje,
da život u gradu je veselje,
da uživam u sobi svojoj,
da grad na mene pazi.

Grad je i sagrađen, mene radi!
Ja sam stanovnika dio
koji su ravnopravni!
Grad je produkt slavni
čovjeka što nepravdu je uništio,
čovjeka koji si spomenike gradi!

Ovaj grad je spomenik!
Mi smo dio spomenika
koji radi nas postoji!
Odakle osjećaji moji,
odakle plač, vika,
želja da promijenim lik!

Automat sam u plaču molila
da mi objasni sve oko mene,
da mi na budućnost ukaže!
Automat laže!
Odgovara uopćeno! Pažnju skrene!
Istinu je vlada krila!

Vlada? Da, sigurna sam da netko vlada
našim životima,
automate programira!
Neću imati mira
dok ne ovladam snima
zbog kojih je starac dopustio da strada!

Živog dječaka za zabavu
su automati mi stvorili
u kavezu! Mojoj sobi!
Da li sam na probi?
Da li su mi krili
da znaju, da znam istinu pravu!

Možda je ovo ispit?
Ako se prema njemu odnosim
kao prema biću živom,
dokazati ću da sam na putu krivom,
da grad ne podnosim,
da želim snit'!

Kao djevojčica sam se igrala
sa bebama. Nosila ih, oblačila,
kidala noge i ruke,
činila im muke.
Da li sam kriva bila
što bol osjetiti nisam znala?

Čemu bol! Nijeme su bile bebe,
beživotne igračke u rukama
koje ih lome.
U tome
nije bilo osjećaja srama,
sada se sramim poput tebe!

Krv na sve strane, mesa komadi,..
Žive su bile bebe!
Bebe su bile od dole!
Sigurno i one živjeti vole,
i one znaju za sebe,
zašto u igri im se to radi!

Nisam ni ja bila kriva!
Starac je pričao o svom svijetu,
djeci što ubijaju bube, leptire,..
Leptiri šute, naizgled se mire!
Djeca ih oboriti vole u letu!
Djeca ne znaju da bića su to živa!

I ja sam dijete bila i bebe male
su igračke predstavljale,
nijeme i slatke!
Njihove živote kratke
ubile su ruke što su se zabavljale
i nisu da uništavaju život znale!

Djevojka je poljubila dječaka
kroz rešetke, u usta, u kavezu!
I on je nestao!
Grad to nije dao!
Grad nije dopuštao vezu!
Djevojka mora k'o građanka svaka!

Osjećanja su iskorijenjena.
Osjećanja ne postoje.
Postoji uživanje koje grad omogućuje!
Sve drugačije grad truje!
Oni dole, grada se boje!
Djevojka s repom je uplašeno snena!

Teško je pojmiti
da mora ostati
onakva kakva nije!
Danju plače, noću snije
dječaka što pobjeći će znati
s njom gradu se skriti!

7. DIO

Ponovo nisam spavala!
Ponovo nisam jela!
Ponovo nisam gledala!
Ekranu se nisam dala!
Gradu se dati nisam htjela!
Nisam život u gradu priznavala!

Željela sam se boriti
za svoje ideale,
osvojiti slobodu!
Pomoći ljudskome rodu!
Ove budale nisu znale
slobodu zahtijevati i sniti!

Hodala sam i molila
sve da spoznaju
svijet svoj!
Moj život je moj!
Oni svoj gradu daju!
Uplašena sam bila...

Nisam imala moć.
Želju sam imala
i strahovanje!
Odvratno stanje;
ja jedinka mala
koja će dole poć'!

Sebi sam se zakunila
da otići ću dole
i život spoznati!
Sebe dati
kad dvoje se vole,
o dodirima sam snila!

Da li se nagon budio;
želju osjetih
da u sebe uguram!
Bilo me i stid i sram,
mrzila sam živote građana svih,
zašto nitko nije za mnom ludio?

Jedino starac je poludio!
Možda zbog njega
i sve dileme ove!
Upoznah osjećaje nove,
mrzim ga, a nakon svega
on me je probudio!

Odakle mi motiv
da se u gradu svađam
o idealima, želji, volji!
Život mora noću biti bolji!
Ja se samo jednom rađam,
ja moram biti protiv!

Izboriti ću se za odlazak dole!
Tvorevine sve ove uništiti!
Osloboditi ljude!
Strojevi se trude,
al' od strojeva se moram kriti,
jer strojevi već pojavom bole!

Boli me i beživotnost svega
što se kreće oko mene;
nema razlike između strojeva i nas!
Stvarno, da li je on spas?
Da li će za mnom dosadno da krene!
Starac, nema ga, sjetih se njega!

Imao je stavove slične,
ali sada je daleko...
Svejedno mi se gadi!
Šta sve zbog mene je morao da radi!
Da je barem ljepši ne'ko...
Ljubavi nisu pravične!

Dole, moram dole, valjda ima
čovjeka što mene će voljeti,
moći ću birati, nekog zavoliti,
s nekim noćima sniti,
valjda me neće boljeti
ostvarivanje željenog u snima!

Kako su glupi ostali
što mire se, glume sreću,
boje se žrtvovati!
Oni neće za život znati,
ja za njih znati neću,
život se s njima šali!

Raspitivala sam se kod automata
za starca, mutavog dječaka!
Gdje su? Kako dječaka da vratim?
Plakala, vikala, pokazivala da patim!
Ista je automatska priča svaka!
Malo kazuje, a teško se s'vata!

Odgovarali su da podatke nemaju,
da to me ne treba interesirati,
neka pitanje drugo postavim!
Njima sebe davim,
zbog njih ne mogu znati,
da li i oni uopće znaju?

Stimulator sam slomila,
dole gurnula prste,
dojke si dirala!
Nisam više mala!
Željah muške čvrste,
u sebi sam njih snila!

Ekrane sam gađala flašama,
automatima noge kidala,
čupala žice!
U ogledalu promatrah pjegavo lice,
pred ogledalom sam se skidala,
patila što sam sama!

Moj ideal je dole utećiti!
Veoma brzo ću to učiniti!
Žrtvovati se ako treba!
Grade znaj - Šana priliku vreba!
Grade znaj - Šana umije sniti!
Grade znaj - Šana će slobodu steći!

8. DIO

Noćima sam razmišljala,
noćima sam bila dole,
buđenje me je vračalo!
U gradu se sve znalo!
U gradu ovakve ne vole!
U gradu sam sve znala!

U očima njihovim
nije bilo ničega,
ni straha, ni ljubavi!
Nitko (poput starca) me ne davi!
Starac mi je simpatičan nakon svega!
Tragah za "starcem" novim!

Tragah za nekim tko primjećuje!
Tko nije hodajuća stvar
koja ne živi ali postoji!
U gradu se nitko ne boji!
To nije hrabrosti dar,
već grada što sve nas truje!

Automate sam molila
da stvore mi biće
ponovo!
Biće novo!
Biće što viče!
Biće što bi volila!

Oni su odbijali!
Nisu stvoriti htjeli!
Da li se mene boje?
Da li vladari postoje?
Ako postoje, što ih veseli?
Veseli što uništiti su me znali!

Kada bi netko bio pored mene
bila bih jača!
Imala snagu za dole otići!
Dole - netko će mi prići!
Mlad, lijep, visok - mene shvaća!
Shvaća ljubav muškarca i žene!

Automate sam ubjeđivala,
pričala im da sam već imala
u krletci ljude!
Oni se meni čude!
I ja sam znala da nisam mala,
da loše sam se prikrivala!

Shvatili su što želim!
Vjerojatno će i mene odbaciti
kao starca zbog mene!
Da li se dole onda krene
ili se mrtav mora biti!
Odbacivanju se baš ne veselim!

Radije bih sama sišla,
jer onda znam
da me neće ubiti!
Strah! Strah; ne mogu si kriti
da strah dolazi sam,
da strašljivo gradom sam išla!

Bojala sam se aparata,
smrti! Ideale sam imala,
ali ne samoubilačke, sulude!
Mnogi se automati trude
oko mene. Da nije dobro, sam znala
što strah me hvata!

Ispunili su mi želju, konačno!
Krletka je bila ispred mene!
Visok mladić u njoj!
Rekli su - "On je tvoj!
Ne dopusti da na krivo krene,
jer dole je smrdljivo, mračno!"

To da sumnjaju znači!
Iskušavaju me samo!
Grad me želi odbaciti!
Neka! S njim ću biti!
On je od tamo,
on će se dole snaći!

Gledala sam ga; bio je divan izvana!
Pokušah s njime pričati;
naravno, nijem! Samo šuti!
Kako me to ljuti!
Kako me to pati!
Ja sam mu osoba nepoznata i strana!

Meni se prepustio
jer dobiti želi
ono što dole nije imao!
Govoriti nije znao,
reći mi što ženu veseli,
u uglu krletke se krio!

Bio je jadan!
Činilo se da pokušava vikati
ali zna da ne smije!
Sigurno se osjećao nije!
U krletci zbog mene pati!
Ne jede danima,.. zar nije gladan!

Poput divlje ptice
je izgledao. U kavezu će poluditi!
Divlje ptice, o kojoj
je starac u mašti mojoj
savjest znao probuditi!
Rukama je skrivao lice!

Bio mi je mio!
Valjda ću uspjeti
njime ovladati!
Sada pati
i to izgledu mu šteti!
Mio mi je bio!

On i ja ćemo se spasiti
i živjeti dole!
Živjeti kao ljudi!
Onaj starac ludi
je pričao slike što bole,
drugačiju zemlju umijem sniti!

9. DIO

Vikala sam glasno,
iz srca se derala,
derala se iz duše!
Običaji vas uništavaju i guše!
Za budale je televizija program dala!
Probudite se dok nije kasno!

Izađite na ulice!
Drugima se pokažite!
Zaljubite se! Pričajte!
Osjećaje osjetiti znajte!
Sebe gradom ne lažite!
Pokažite si svoje lice!

Dosta određenih dana!
Izlazite svaki dan!
Živite kao ljudi!
Čovječe, čovjek budi!
Upoznajte maštanje i san!
Dosta odvratnih ekrana!

Gledali su me kao budalu,
čudili se i ne shvaćali
kako su skućeni,
gradom utučeni,
kako su mali,
gledali su me kao šalu!

A nisam se šalila,
znala sam da automatima
se ne sviđa ponašanje
koje mijenja stanje!
Da li automati vladaju njima?
Gdje se vlada krila?

Previše je da slučaj bude!
Ovi običaji u spoju
sa kulturom i naukom,
služe da ih naviknu tom'
da pripadaju istom soju,
da krivo shvaćaju ljude!

I ja sam starca shvatila krivo,
sada bih prijatelj mogla biti
s njime, ne ništa više!
U meni sad biće diše,
čemu to sebi kriti;
starac je probudio u meni živo!

Ovaj mladić u krletci nije
ništa učinio!
Al' ja ga volim, jer je divan!
Starac je probudio san znan,
starac je mene snio,
Šana mladića snije!

Ja - Šana! To je starac govorio!
U gradu nemamo imena,
da li je dole drugačije?
Kako je bilo prije?
Da li su jedno muškarac i žena?
Tko je grad stvorio?

Odakle običaji o razlikama
onih gore i onih dole,
odakle nemoć, nedostatak želje,
gdje je ljubav, sreća, veselje,
kako je iščezlo da ljudi se vole,
zašto ljubav ne dolazi sama!

Sjede u kućama.
Izlaze ponekad.
Ponekad!
Jad
je taj grad!
Ja sam sama!

Dole! Moram otići dole!
Njega ću osloboditi,
sebe osloboditi,
ljubav voditi,
djecu roditi,
majčinski osjećaji me bole!

Smrt vladarima!
Dosta tiranije!
Dosta laži!
Čovječe kaži!
Shvati što život krije!
Posveti se drugim stvarima!

Nisam sigurno jedina...
Ostali snage nemaju,
ostali će sebe uništiti
time što će se kriti.
Životi kratko traju!
Želim roditi i kćer i sina!

Želim biti žena
voljena, prava, što traži
dio života u svome djetetu!
Ne želim biti sama na svijetu!
Ne želim vjerovati u laži!
Ne želim gradom biti uništena!

Ubija me što nikog nema,
što svi poštuju naviku
koja truje i postaje sve gora!
Čovjek slobodan biti mora!
Grade čuješ li moju viku!
Znam da gadno mi se sprema!

I starac je nestao!
Želim kao on biti različita!
Želim živjeti!
To gradu šteti!
Grad ništa ne pita!
Grad je sve znao!

Mogu me ubiti! Strah me je jako,
strah ljudski zvuči!
Ljudski zvuči i "dole"!
Gradove navike bole!
Ne želim živjeti u kući!
Grad se nikad nije mak'o...

10. DIO

Dani su prolazili.
Isti dani.
Isti za sve u gradu!
Pomalo gubim nadu.
Na pravoj sam strani,
al' svi na krivoj su bili!

Učinila sam nemoguće!
Oslobodila mladića iz kaveza
i prošetala s njim kroz grad!
Vikala da je i on mlad,
Da smo mi sada veza,
da furamo od juče!

Izazivala!
Mijenjala!
Borila!
Zamorila!
Stenjala!
Snivala!

Ipak se desilo!
Automati su nas ugurali
u lift što dole vodi!
Novi život treba da me rodi!
Samo tako riješit su nas se znali!
To je i jedino moguće bilo!

Bila sam tolerantna i shvaćala
grad koji se za sebe bori,
u stvari, grad mi je ispunio želje,
ali veselje
je zamijenio strah što mori,
strah... Kabina je stala!

Prošlo je zamorno dugo spuštanje,
stala je kabina!
Mi smo dole!
Da li nas dole vole?
Kakva je istina?
Starac je opisao grozno stanje...

Bilo je i odvratnije!!!
Neopisivi smrad,
lešine!
Ne željah izaći iz kabine,
željah nazad u grad,
to moguće nije!

Kabina nas je izbacila!
Počeh plakati
jer ljude jedu ljudi!
Ovdje su ludi!
Ne uspijevaju za ljudskost znati!
Uplašena sam bila!

Sjetih se sebe kako kidam bebe,
djece što bube gaze!
Po čemu su ovi različiti!
Njihov običaj ubijanje štiti!
Samo da nas ne spaze...
Ne želim se razdvojiti od tebe!

Šutio si kao i curice gole!
Djeca su šutila
dok su ih odrasli kidali!
Starci su nijeme curice skidali!
Starcima se ona stvar ukrutila!
Da li ti starci te curice vole?

Ima li u uništenju ljubavi,
patnji tih malih stvorenja!
Zašto šute!
Zašto se ne ljute!
Zašto trpe poniženja!
Šta li kriju u svojoj glavi!

Nisam mogla gledati
starca koji je trogodišnje dijete
pojeo! Usput i silovao!
Da li je razmišljati znao?
Zar svagdje razmišljanja štete!
To malo biće pati!!!

Plakala sam! Čvrsto ruku uhvatila
nijemog mučenika pored mene.
Automati se i ovdje pojaviše!
Većina živih automatima zbriše!
Pucaju u žive! U glavi mi se okrene,
nisam ovakvo "dole" snila!

Starac je pravo imao!
Sada je kasno!
U pravu sam i ja bila!
Ljubav je i njemu život uništila!
Sada mi je donekle jasno
što život je žive rijetko zanimao!

Savjest nije osvojila čovjeka,
vjekovima su (po starčevim pričama)
životinje klali!
Sada raspoznati nisu znali
i ljudskosti potpuna tama
je najgora od nastanka svijeta i vijeka.

Grad je bio na stupovima,
vodili su visoko, gore!
Smeće je bacano dole!
Živote ogoljene i gole
uvjeti života stvore!
Život na žalost izvana prima...

Automati su ranjenike gazili!
One što nisu mogli utećи!
I ljudi su ubijali još žive!
Koga žrtve da krive?
Navike se moraju razvojem steći;
u razvoju ih baš nisu mazili...

Počela sam vikati, histerizirati!
Preko usta osjetih ruke!
Ruke što spasiti me žele!
Prepoznavanje... Poznate ruke vesele!
Možda će ublažiti mi nesnalaženja muke!
Starac! Starac koji i dalje zbog mene pati !

TRILOGIJA "GRAD" dio "A" - KRAJ

"ŠANINI DANI VI" - KRAJ